

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์ “อตถ — ประโยชน์”

คำว่า อตถ เป็นคำภาษาบาลี อ่านตามภาษาบาลีว่า อัถ - ถะ เขียนเป็นไทยได้ว่า อรรถ มีหลายความหมาย ได้แก่ หมายถึง ผล เนื้อความ ประโยชน์ ทรัพย์สินสมบัติ เรื่องที่เกิดขึ้น เป็นต้น ในที่นี้จะขอเสนอในความหมายที่หมายถึง ประโยชน์ อันเป็นสิ่งที่ควรได้ ควรถึง ซึ่งไม่พ้นไปจากความไม่ประมาทในการสะสมความดี ตามข้อความจากพระสูตรตันตปิฎก ขุททกนิกาย อิติวุตตกะ อุโฆอรรถสูตร ว่า “บัณฑิตทั้งหลาย ย่อมสรรเสริญความไม่ประมาท ในบุญกิริยา (การทำบุญ) ทั้งหลาย บัณฑิตไม่ประมาทแล้ว ย่อมถือเอาประโยชน์ทั้งสองนี้ไว้ได้ คือ ประโยชน์ในปัจจุบัน ๑ ประโยชน์ในสัมปรายภพ (ภพหน้า) ๑”

ถ้าจะถามว่า ประโยชน์ที่เกิดมาในแต่ละภพแต่ละชาติ คืออะไร? หลายคนก็อาจจะตอบกันไปคนละอย่าง ตามการสะสม แต่สำหรับผู้ที่ได้ยินคำว่า “พระพุทธศาสนา” และได้สะสมความเห็นถูกต้องที่เห็นประโยชน์สูงสุดในชีวิต ย่อมพิจารณาเห็นว่าทุกคนมาเกิดแล้วต้องตาย สิ่งที่ได้มาแล้วทั้งหมดทุกวัน แม้แต่เมื่อวานนี้ เตี้ยวันนี้ที่ไหน ความสุขเมื่อวานนี้อยู่ที่ไหน เรื่องสนุก อาหารอร่อย หรือ ลาภ ยศ สรรเสริญก็ตาม จะติดตามไปถึงโลกหน้าไม่ได้ เพราะฉะนั้น จริงๆ แล้วในหนึ่งชาติที่เกิดมาเป็นมนุษย์ได้อะไร? ถ้าไม่ได้ฟังพระธรรมซึ่งเป็นคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะไม่รู้คุณค่าเลยว่า **สิ่งที่มีคุณค่าเหนือสิ่งอื่นใด ก็คือปัญญา (ความเข้าใจถูก ความเห็นถูก)** ซึ่งบุคคลอื่นที่ไม่ใช่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่สามารถแสดงให้บุคคลอื่นเกิดความรู้ ความเข้าใจในสิ่งที่มีจริง ๆ ที่กำลังปรากฏ แต่ละขณะในชีวิตนี้ได้เลย

เมื่อเห็นประโยชน์อย่างนี้ ก็จะมีคามมั่นคงที่จะรู้ว่า สิ่งที่สำคัญหรือเป็นประโยชน์ที่สุดในชีวิต ไม่ใช่ลาภซึ่งเสื่อมได้ ไม่ใช่ยศซึ่งเสื่อมได้ ไม่ใช่สรรเสริญ ไม่ใช่สุข ซึ่งเป็นสิ่งที่มีประจำโลกที่ทุกคนก็รับรู้ได้เห็นด้วยตัวเอง เพราะฉะนั้น สิ่งทีประเสริฐกว่านั้น ก็คือการที่มีโอกาสได้ฟังพระธรรม ได้เข้าใจพระธรรม คือคำสอนของผู้ทรงตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สมกับเป็นผู้นับถือพระพุทธศาสนา แต่ว่าธรรมไม่ใช่เรื่องวันเดียว ครึ่งวัน หรือสองวัน แต่เป็นเรื่องตลอดชีวิต ถ้าเห็นประโยชน์ จะเห็นว่าขาดการฟังพระธรรมไม่ได้ เพราะเหตุว่าถึงแม้ว่าสิ่งอื่นจะเกิดขึ้นและหมดไป แต่ความรู้ความเข้าใจซึ่งเริ่มเกิดขึ้น และมีความสนใจที่จะรู้ต่อไป จะเจริญยิ่งขึ้น

เมื่อกล่าวโดยประมวลแล้ว สิ่งที่เป็นประโยชน์ในชีวิตต้องเป็นกุศล สิ่งที่เป็นอกุศล ไม่ใช่ประโยชน์ ถ้าใครคิดว่าอกุศลเป็นประโยชน์ นั้นเป็นความเห็นที่ผิดคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงของธรรม ขณะที่กุศลเกิดนั้นเป็นประโยชน์ทั้งในโลกนี้ และในโลกหน้าด้วย เพราะเหตุว่าจะนำมาซึ่งผลของกุศลนั้นๆ แต่ยังไม่ใช่ประโยชน์สูงสุดหรือประโยชน์อย่างยิ่งที่เป็นปรমัตถประโยชน์ ถ้าเป็นปรมัตถประโยชน์แล้ว ต้องเป็นความเข้าใจถูกเห็นถูกซึ่งจะทำให้เข้าใจความจริงของสภาพธรรมตามความเป็นจริง สามารถที่จะทำให้ดับกิเลสได้ ดับความเห็นผิด ดับความสงสัย ดับความติดข้องในสิ่งที่เป็นที่ตั้งแห่งความติดข้อง มี รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ เป็นต้น เพราะปรมัตถประโยชน์ คือการรู้แจ้งอริยสัจธรรมดับกิเลสถึงความเป็นพระอริยบุคคลตามลำดับขั้น กว่าจะไปถึงปรมัตถประโยชน์ได้นั้น ต้องไม่ละเลยโอกาสที่จะทำให้ตนเองได้มีความเข้าใจถูกเห็นถูกยิ่งขึ้น จากการฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรมตามที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง

การฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรม เป็นเหตุทำให้ปัญญาเจริญขึ้น ปัญญาไม่นำทุกข์โทษภัยใดๆ มาให้เลยแม้แต่น้อย และเมื่อปัญญาเจริญขึ้น ความดีประการต่างๆ ก็จะมีค่อยๆ เจริญขึ้นคล้อยตามปัญญา เพราะหนทางแห่งการอบรมเจริญปัญญา เป็นหนทางที่ทำให้กุศลธรรมทั้งหลายเจริญขึ้นอย่างแท้จริง.

[ชมรมบ้านร่มมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com, โทร. ๐๘๕-๖๒๑๗๑๐๖]